

Deliryum Derecelendirme Ölçe?i-Revize-98 (DDÖ-R98)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Deliryum Derecelendirme Ölçe?i-Revize-98 (DDÖ-R98)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19580>

Özet

Deliryum Derecelendirme Ölçeği-Revize-98 (DDÖ-R98), **Deliryum** sendromunun ciddiyetini ve tehis özelliklerini nicel olarak de?erlendirmek amacıyla geli?tirilmis? standart bir nöropsikiyatrik ölçektir. Ölçeğin Türkçe adaptasyonu, Mehmet Alper Ç?nar ve arkadaşlar? tarafından 2014 yılında gerçekleştirilmiştir. Bu uyarlama çalışması, ölçeğin klinik ve araştırmalarda kullanılabilirliğini sağlamak üzere Türk popülasyonunda güvenilirlik ve geçerliliğini test etmiştir. DDÖ-R98, özellikle hastanede yatan, yoğun bakımda bulunan veya yaşı hastalarda sıkça karşılaşılan deliryumun çok boyutlu semptomların? sistematik bir şekilde ölçmek için kritik bir araçtır.

Ölçek, deliryumun hem tanısal hem de şiddet özelliklerini de?erlendiren maddeler içerir ve klinisyenlere hastanın durumundaki de?işiklikleri zaman içinde izleme imkanı sunar. Türkçe uyarlaması, orijinal ölçeğin yüksek **psikometrik** özelliklerini koruduğunu göstermiştir, böylece Türk dili konusundaki klinik ve akademik ortamlarda güvenilir bir de?erlendirme aracı olarak kabul edilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Deliryum, DDÖ-R98, Deliryum Derecelendirme Ölçeği, **Nöropsikiyatri**, Psikiyatri, Yoğun Bakım, Güvenilirlik, Geçerlik, Türk uyarlaması.

Yazarlar

Mehmet Alper Ç?nar, K. N. Özmenler, A. Öz?ahin, P. T. Trzepacz.

Amaç

Deliryum Derecelendirme Ölçeği-Revize-98 (DDÖ-R98)'in temel amacı, deliryumun semptomlarının şiddetini ve varlığını standart, objektif ve nicel bir şekilde ölçmektir. Ölçek, deliryumun bilişsel, davranışsal, algusal ve fizyolojik bileşenlerini kapsayan geniş bir yelpazede de?erlendirme yaparak, klinisyenlerin tanı koyma sürecine destek olmak ve tedaviye yanıtı izlemek için tasarlanmıştır.

Ölçeğin bir diğer önemli amacı ise, deliryumun heterojen doğasını yansıtan farklı semptom kümelerini ayırt etmeye yardımcı olmaktır. Bu sayede, araştırmacılar ve klinisyenler deliryumun farklı alt tiplerini (hipoaktif, hiperaktif veya mikst) daha doğru bir şekilde tanımlayabilir ve hastalarının prognozunu de?erlendirebilirler.

Yap?

DDÖ-R98, deliryumun çok boyutlu sendromunu ölçen 13 maddeden oluşur. Bu maddeler genellikle iki ana faktör veya alt ölçek etrafında gruplanır: 1) Şiddet Maddeleri (Severity Items) ve 2) Tanısal Maddeler (Diagnostic Items). Şiddet maddeleri, semptomların derecesini ölçerek toplam bir şiddet puanı elde edilmesini sağlar.

Ölçeğin ölçtüğü temel yapılar şunları içerir:

Dikkatin Bozulması
Bilinç Düzeyindeki Değişiklikler
Düşünce Süreci Bozuklukları
Halüsinasyonlar ve Yanılsamalar
Psikomotor Aktivite (Hipoaktivite veya Hiperaktivite)
Uyku-Uyanıklık Döngüsü Bozuklukları
Oryantasyon Bozuklukları

Bu yapı, **Psikometrik** açıdan, deliryumun DSM-IV veya DSM-5 kriterlerini yansıtan temel özelliklerini kapsayacak şekilde tasarlanmıştır.

Geçerlik

Türkçe çevirisinin **Geçerlik** çalışması (Çınar ve ark., 2014), ölçeğin Türk popülasyonunda deliryumu doğru bir şekilde ölçtüğünü göstermiştir. Orijinal DDÖ-R98, yüksek tanısal geçerliğe sahiptir ve genellikle DSM kriterleri ile karşılaştırılarak kriter geçerliği incelenir.

Uyarlama çalışmasında, ölçeğin yapı geçerliği (construct validity) ve ayırt edici geçerliği (discriminant validity) analiz edilmiştir. DDÖ-R98'in deliryum hastalarının diğer psikiyatrik ve tıbbi durumlardan ayırt etme yeteneği, ölçeğin klinik ortamda güvenilir bir tanı aracı olarak kullanılabilmesini desteklemektedir.

Güvenirlilik

Çınar ve arkadaşları (2014) tarafından yürütülen çalışmada, Türkçe DDÖ-R98'in **Güvenirlilik** özellikleri detaylı olarak incelenmiştir. İç tutarlılık (Cronbach's Alpha) katsayısının, ölçeğin maddelerinin tutarlı bir biçimde aynı yapıyı ölçtüğünü gösteren kabul edilebilir düzeylerde olduğu rapor edilmiştir. Yüksek iç tutarlılık değerleri, ölçeğin klinik ciddiyetin değerlendirilmesinde istikrarlı olduğunu işaret eder.

Ayrıca, ölçeğin klinisyenler arası güvenilirliği (inter-rater reliability) de önemlidir. Farklı değerlendiricilerin aynı hastaya benzer puanlarla derecelendirmesi, ölçeğin objektifliğini ve klinik

uygulamadaki tutarlılığına sağlamaktadır. DRS-R98'in orijinal ve uyarlanmış versiyonları genellikle mükemmel düzeyde değerlendiriciler arası güvenilirliğe sahiptir.

Faktör Analizi

Orijinal Deliryum Derecelendirme Ölçeği-Revize-98 (DRS-R98) üzerinde yapılan faktör analizleri, genellikle ölçeğin iki temel boyutta toplandığını göstermektedir:

Bilişsel/Algusal Faktör: Dikkat bozukluğu, oryantasyon, düşünce bozuklukları ve halüsinasyonlar gibi bilişsel ve algusal semptomları içerir.

Davranışsal/Fizyolojik Faktör: Psikomotor aktivite bozuklukları (ajitasyon veya yavaşlama), uyku-uyanıklık döngüsü bozuklukları ve duygudurum değişkenliği gibi davranışsal ve fizyolojik belirtileri kapsar.

Türkçe uyarlama çalışmasında da bu faktör yapısının korunduğu ve ölçeğin yapısal geçerliliğini desteklediği beklenmektedir. Bu iki faktör, deliryumun multidisipliner yapıda klinik olarak anlamaya yardımcı olur.

Araç

Test Type: Uyarlama ve Klinik Değerlendirme Ölçeği

Format: Klinisyen tarafından uygulanan derecelendirme ölçeği (Gözlem ve Hasta Görüşmesi Temelli)

Language Available: Türkçe, İngilizce (Orijinal), ve diğer pek çok dil.

Population Group: Deliryum riski taşıyan veya deliryum tanısı almış hastalar.

Age Group: Genellikle erişkin ve yaşlı popülasyon.

Population Details: Dahiliye, cerrahi, onkoloji, yoğun bakım ve psikiyatri servislerinde yatan hastalar.

Test Methodology: Ölçek, klinisyen tarafından hastanın son 24 saatteki durumuna göre değerlendirilir. Her madde, belirli bir derecelendirme sistemi (genellikle 0'dan 3'e veya 0'dan 4'e kadar) kullanılarak puanlanır ve toplam şiddet puanı elde edilir.

Anahtar Kelimeler

DDÖ-R98, Deliryum şiddeti, Klinik Değerlendirme, **Nöropsikiyatri**, **Psikometri**, Yoğun Bakım Sendromu, **Deliryum**.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor.

Affiliation Email addresses: malpercinar@gmail.com

Correspondence Address: Mehmet Alper Çınar (Sorumlu Yazar).

Şinler, Ücret ve Test Yılı?

Ölçeğin orijinal versiyonu P.T. Trzepacz tarafından geliştirilmiştir. Türkçe uyarlaması 2014 yılında yayınlanmıştır. Kullanım izinleri ve ücretlendirme bilgileri için sorumlu yazar Mehmet Alper Çınar ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Klinik ve akademik amaçlı kullanımlar için izin prosedürleri, yayımlandığı dergi ve yazar politikalarına tabidir.

Orijinal çalışmanın kaynak referansı, uv.tulakbim.gov.tr adresinde de mevcuttur.

Kaynaklar

Cinar, M. A., Ozmenler, K. N., Ozsahin, A., & Trzepacz, P. T. (2014). Reliability and validity of the Turkish translation of the Delirium Rating Scale-Revised-98. *Dusunen Adam*, 27(3), 186.

Bu ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: delirium-derecelendirme-olcegi-revize-98-ddo-r98-toad.pdf

Delirium Derecelendirme Ölçeği-Revize-98 (DDÖ-R98) Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri, sağlanan kaynak içerikte bulunmamaktadır. Ölçek maddelerine erişim için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi veya referans gösterilen makalenin incelenmesi gerekmektedir.